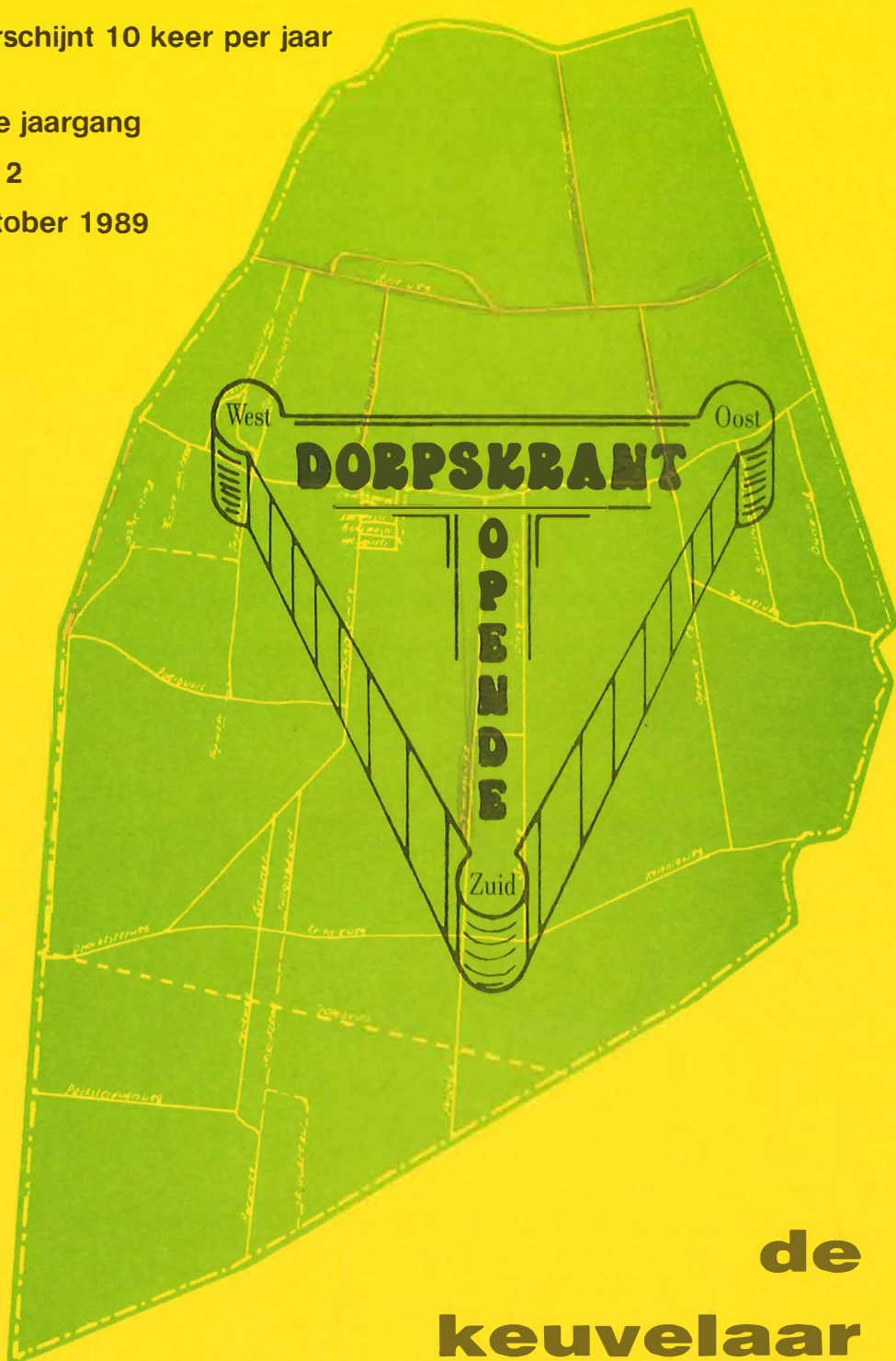

Verschijnt 10 keer per jaar

14e jaargang

nr. 2

oktober 1989

**de
keuvelaar**

autobedrijf

tel. 05946 - 59142
b.g.g. 58324

HA v.d. hoek en alting

openderweg 6-8, opende

gespecialiseerd
in mercedes

onderdelen: alle merken

diverse occasions

motorrevisie

banden, accus, uitlaten
speciale prijzen

vakantiehuisjes etc. garages schuurtjes vakantiehuusjes paardeboxen garages schuurtjes

 houtbouw
Terpstra
openderweg 1.
9865xd opende.
tel. 05946 - 59192/59471

vakantiehuisjes paardeboxen garages schuurtjes

UITGAVE VAN DE STICHTING DE KEUVELAAR
(opgericht door de Vereniging Plaatselijk Belang Opende)
Contact-adres: Anneke Top-Gerritsma, Provincialeweg 154,
Opende, telefoon 05946 - 59763

van de redactie

De redactie vergadert weer op 14 november om 20.00 uur bij Anneke Top. Kopy kunt u vóór 14 november inleveren bij Anneke Top, Provincialeweg 154, 9865 AM Opende, tel. 05946-59763.

Plaatselijk Belang

Bestuursvergadering

Het bestuur vergaderde op 24 oktober.

Ordningscommissie

De heer W. van Beelen heeft zich om gezondheidsredenen teruggetrokken. De D.v.c. telt nu 13 leden.

Bejaardenmiddag in De Stjelp

Elke 1e en 3e dinsdag van de maand van 14.30 tot 16.00 uur. Dit alles onder begeleiding van mevr. E. Bekkema, Prov.weg 33 Opende, tel. 05946-59705. Iedereen is van harte welkom, als vervoer moeilijk is, kan daar voor gezorgd worden. Even een telefoontje van tevoren naar de Stjelp: 05946-59137 b.g.g. 58284 en u wordt opgehaald. De eerstvolgende dinsdag is 7 november a.s. De sjoelclub is ook weer van start gegaan op 12 september. Elke week op de dinsdagavond van 20.00 tot 22.00 uur wordt er gesjoeld, hier kunnen nog enkele mensen bij, dus heeft u interesse, kom eens langs op de dinsdagavond.

Burgerlijke Stand

MAAND AUGUSTUS

Geboren:

Jeanine, d.v. E. de Haan en E. Guikema, Opende, 10 augustus.

Gehuwd:

Lubbert Dijk (25), Lucaswolde en Grietje Veenstra (25), Opende;
Jakob van der Wal (23), Opende en Geertje Bos (17), Houtigehage.

MAAND SEPTEMBER:

Geboren:

Niels Sebastiaan, z.v. J. Gall en J. Matusiak, Opende, 2 september;
Meike, d.v. K. Kompaan en B. G. de Vries, Opende, 7 september;
Rianne Hilde, d.v. J. W. Hulshoff en H. J. Eissens, Opende, 10 september;
Klaas, z.v. S. Graansma en H. Elzinga, Opende, 21 september;
Johannes Jan, z.v. J. van der Wal en G. Bos, Opende, 26 september;
Arjen, z.v. D. Sijbesma en T. A. Wassenaar, Opende, 27 september.

Overleden:

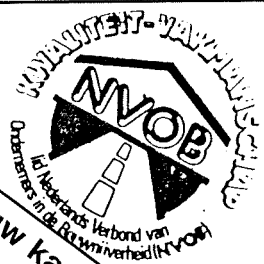
Harm van der Veen (81), gehuwd met Martha de Jong, Opende, 13 september;
Jantje Niemeijer (86), gehuwd geweest met Teije Postma, Opende, 24 september;
Jakobtje van der Vries (84), gehuwd geweest met Klaas Siersema, Opende, 30 september.

Gehuwd:

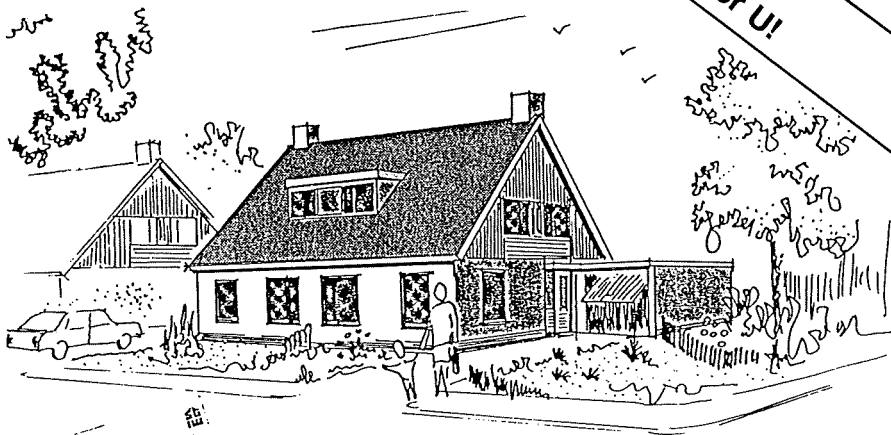
Ties Jan Slagter (25), Startenhuizen en Trijntje Pietens (26), Opende.

4 royale premie A-woningen

met G.I.W.-garantie

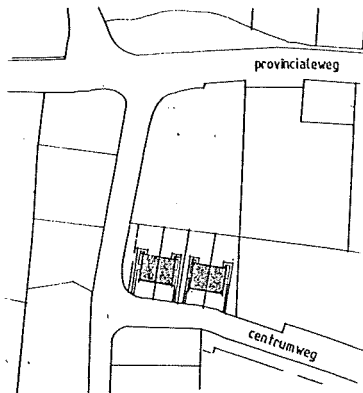

Grijp nu uw kans!
Een eigen huis ook voor U!

OPENDE

situatie:
Centrumweg/Drachtsterweg

nieuwbouw
verbouw
onderhoud

**Bouwbedrijf
KOOTSTRA - VAN DER VEEN B.V.**

Warmoltsstrjitte 9, Harkema, werkplaats/kantoor: Nije-wei 62, Harkema, tel. 05124-2906 b.g.g. 1374-1769.

Het verleden in beeld....

Hervormde school

Bovenste rij v.l.n.r.: mr. Gerrits, Lieske van der Hoek, Frieda de Witte, Loke de Vries, Ate Hoogsteen, Halina Wolk, Grietje Eilander, Reintje van Wijk, Gynie Swieringa, Rieka Eibema, Hennie Guikema, Renskje Postmus, Teun Eilander, Bartje de Vries, juf Lutter, mr. De Witte.

Tweede rij v.l.n.r.: Wiebe de Boer, Sjikke de Vries, Lammie Broersma, Aagje Frankes, Klaas Frankes, Iwe Alserda, Marten Guikema, Fennie Lutter, Iepie Helbig, Bouwientje Steiger, Tinus Helbig, Georg Lutter, Jelle Broersma, Freddie Wijma, Jappie Hulshoff, Wiesje Guikema en Meine de Boer.

Derde rij v.l.n.r.: Grietje IJkema, Janneke Postmus, Grietje Top, Jannie Guikema, Cobie Postmus, Teun Top, Oepie Hulshoff, Klaas Helbig, Ale Hoogsteen, Jan de Boer, Bertus IJkema, Jan Postema, Jan Wassenaar, Douwe Stavasius en Ellie Scheepsma.

Vierde rij v.l.n.r.: Jannie Gjaltema, Pieter v. Wijk, Germ Helbig, Boukje Oosterhof, Jappie de Vries, Gerrit de Vries, Annie de Witte, Wiebe Kloosterman, Bielkje Boonstra, Jantje Steiger en Aukje Boonstra.

Geen bonus- of winstdeling achteraf,
maar gewoon **nu** een

HOGERE RENTE

Voor Uw spaar- en depositogelden.

Voor de juiste tarieven kunt U bellen met
onze afdeling deposito's.

Tel. 05124 - 19 25

Een degelijk bankiershuis sinds 1909

Balanstotaal ruim
f 215.000.000,00

Spaar en Voorschotbank
Surhuisterveen

Torenplein 7, 9231 CG Surhuisterveen Tel. 05124 - 19 25

Herinneringen van Hannes van de Smid

---

(38)

Eén van de vorige keren heb ik al eens het één en ander verteld over de winkel en het huis van kruidenier-drogist Tjeerd Broersma.

Aan de noord-westkant van het huis stond een groot driehoekig reclamebord. Daar stond vaak reclame op van Persil Henco, ATA en dergelijke. Het geheel was van een dusdanige constructie, dat je er aan de achterkant leuk in kon klimmen en fijn over de straat kon uitkijken. Het eerste eindje moest je even klimmen, maar hogerop ging het veel gemakkelijker. In één van de verticale balken waren een paar grote krammen geslagen. Die waren bedoeld om op de feestdagen de vlaggestok door te steken. Een klein eindje onder de laagste kram zat een stevig blokje, waar de vlaggestok op rustte. Welnu, dat blokje en die twee grote krammen waren voor ons prachtige „trap treden” om naar boven te klimmen. We werden er ook wel eens een keertje weggejaagd, want het gaf nogal wat lawaai wanneer je daar met de klompen aan steeds tegen die houten schotten schopte.

Tegen het einde van de dertiger jaren waren Tjeerd Broersma en zijn vrouw Korneliske Faber 25 jaar getrouwd. Het feest werd op een avond gehouden en het grote pakhuis was voor die gelegenheid ingericht als feestzaal. Op dat feest was ik uiteraard niet uitgenodigd, maar mijn ouders waren er wel naar toe. In het begin van de avond zijn we er als „belangstellende” buurjongens wel een beetje in de buurt gebleven.

We hoorden de gasten zingen en af en toe heel hard lachen. Ik lag natuurlijk al lang te slapen toen mijn ouders thuis kwamen, want een feest bij Tjeerd Broersma was er niet een, waar men al te vroeg van thuis kwam.

De volgende morgen lag er bij ons thuis op tafel een gestencild programma van het feestelijk gebeuren. Het was voor 't eerst van mijn leven dat ik een dergelijk program-mablaadje zag, want dat was in die tijd nog niet zo in de mode. Ook stonden er een aantal liederen op die gezongen waren ter ere van het zilveren bruiloftspaar. Een ervan herinner ik me nog hoe die begon. Het moest gezongen worden op de wijze van „Toen onze mop . . .” en het liedje zelf begon met „Toen Broersma nog in 't Fordje reed”. Het refrein had, als ik het me goed herinner, betrekking op de firma Koudijs, waarmee Broersma zaken deed. Heel lang heeft in de tuin tussen Broersma en Teeninga een groot reclamebord gestaan met de naam Koudijs. Vreemd eigenlijk, dat zoiets zo duidelijk in je geheugen is opgeslagen en er zelfs na zoveel jaren weer is uit te peuteren.

Broersma's waren in mijn ogen altijd heel aardige mensen. Tjeerd Broersma zelf mocht graag wat gekheid maken. Ik herinner me nog dat hij een keer bij ons thuis in de smederij stond met een sigaar in de mond. Dat gebeurde niet zo vaak, want meestal had hij een „pruimpje”. Die bewuste keer legde hij mij uit dat een sigaar voor hem twee kanten had. Hij boog zich dan een beetje voorover, zodat ik het maar goed zou begrijpen. Hij zei: „Eigenlijk zitten er twee Broersma's aan deze sigaar”. Daar begreep ik natuurlijk niets van, maar hij gaf de verklaring er wel bij.

„Ja, zie je”, zei hij verder, „de éne Broersma róókt er aan en de andere begint aan de punt te pruimen en halverwege komen ze mekaar dan tegen”. Hij wilde eigen zeggen dat een sigaar aan hem niet besteed was en hij vertelde mij toen, dat hij onderweg wel

Café Restaurant Snackbar

Sportzicht

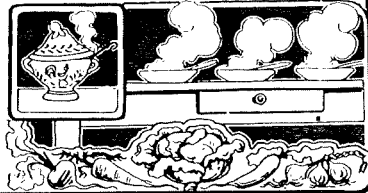

beleefd aanbevolen:
Johnny en Zus

provincialeweg 66

9865 AK Opende. tel. 05946 - 59954

s. maandags
gesloten

folkert nobach

loonbedrijf

Voor alle
voorkomende
werkzaamheden

Provincialeweg 101 _____ 9865 AD Opende

eens een sigaar kreeg aangeboden, maar dat hij die dan het liefst in de hoed deed of in de zak stak, want dan kon je hem later lekker opkauwen.

Nu ik dit zo zit te schrijven beklimt me de vraag: „Zou er tegenwoordig nog wel zoveel en zo „lekker” gepruimd worden?”

Zelf heb ik het nooit gedaan en als je tegenwoordig om je heen kijkt, dan zie je toch maar weinig jonge mensen meer een pruimpje nemen. Ik denk dat het vroeger meer gedaan werd omdat je dat onder het werk veel beter kon doen dan steeds „sjekies” te draaien; iets waartegen werkgevers waarschijnlijk ook wel de nodige bezwaren gehad zullen hebben.

Enfin, roken schijnt ook wat op de terugtocht te zijn. Zelf doe ik het al bijna vijftwintig jaar niet meer. Het is toch ook veel fijner om eens wat lekkers te eten.

Hoewel ... als je de zestig gepasseerd bent zijn heel veel van die lekkere dingen ook al niet zo goed meer. Als je alle berichten en doktoren mag geloven, dan zijn zelfs heel wat van die smakelijkheden intussen vergif aan het worden.

Nou ja, problemen zullen er altijd wel blijven.

Hannes

50-jarig jubileum

Het is dit jaar 50 jaar geleden, dat dhr. Oostenbrug, Prov.weg 149 voor het eerst de dirigerestok hanteerde. Dat gebeurde als dirigent van het fanfarekorps "Juliana" uit Niezijl, waar hij al vanaf zijn 12e jaar lid van was. Tijdens de oorlog verhuisde Ale Oostenbrug naar Munnikezijl, alwaar hij lid werd van het fanfarekorps "Tida Kira" en waar hij ook al snel de dirigerestok hanteerde. Na de oorlog begon het dirigerewerk pas goed. Zo werd hij dirigent van de muziekvereniging uit Ulrum en van de mandolineklubs uit Munnikezijl, Ulrum en Zoutkamp, zodat hij toen dirigent was van 4 klubs. In het begin van de vijftiger jaren verhuisde Ale Oostenbrug naar Texel, zodat hij zijn klubs moest opzeggen. Maar op Texel werd hij al gauw weer lid van een muziekkorps. Tevens werd hij lid van een mannenzangkoor en dirigent van een jeugdkoor, iets wat hem bijzonder beviel.

Toen hij later verhuisde naar Niebert werd hij dirigent van het zangkoor uit Zevenhuizen, het Hervormde kerkkoor uit Zevenhuizen, het mannenkoor uit Bedum en richtte hij mede het mannenkoor uit Marum op, zodat hij wekelijks weer vier koren had te dirigeren. Later heeft hij nog het mannenkoor en het Hervormde kerkkoor uit Hoogkerk gedirigeerd. In 1975 verhuisde het gezin

Oostenbrug naar Marum en in datzelfde jaar werd hij dirigent van het Hervormde kerkkoor alhier, hetgeen hij nu nog is.

Tevens is hij nu nog dirigent van het Evangelisatiekoor uit Harkema en van het bejaardenkoor uit Grootegast. Het gezin Oostenbrug verhuisde in 1985 naar Opende, Prov.weg 149. Het geestelijk lied heeft bij dhr. Oostenbrug steeds voorop gestaan en wordt daarom ook het meest gezongen.

Het eerste doel is daarom ook: Zingen ter ere Gods en de prestatie komt op het 2e plan. "Je kunt als minder begaafd zanger evengoed ter ere Gods zingen, als je er zelf maar volledig achter staat wat je zingt", aldus dhr. Oostenbrug. Tijdens het dirigeren kan hij het zelf dan ook niet laten om mee te zingen. „Zoiets gaat vanzelf", aldus dhr. Oostenbrug. Op de vraag, hoe hij dat allemaal nog op kan brengen om op 69-jarige leeftijd wekelijks nog 3 koren te dirigeren, antwoordde dhr. Oostenbrug dat het wel zwaar is, maar je bent er nu eenmaal mee behebt, het is een deel van je leven. En zolang hij nog zo goed gezond blijft, hoopt hij het nog jaren te kunnen volhouden. Op vrijdagavond 13 oktober was er een jubileumkonsert in de Geref. kerk te Harkema, alwaar door alle 3 de koren gezongen werd. Tevens was er een optreden van een jeugdkoor, hetwelk hij vroeger gedirigeerd heeft.

Na het konsert was er een receptie in het gebouw achter de Geref. kerk, alwaar een ieder dhr. Oostenbrug kon feliciteren met zijn jubileum. Langs deze weg wil de redactie van de Keuvelaar dhr. Oostenbrug nog van harte feliciteren en hem nog veel goede en gezonde jaren toewensen.

Georg.

Gemeenteraadsverkiezingen

Omdat de Gemeenten Oldekerk en Grootegast na 1 januari 1990 samengevoegd worden tot 1 gemeente, krijgen we vroegde gemeenteraadsverkiezingen.

Deze verkiezingen worden gehouden op 29 november 1989. Dan worden er raadsleden gekozen die 4 jaar lang opkomen voor de belangen van de bevolking, dus voor ons allemaal. Opende is het grootste dorp in oppervlakte gemeten en tweede naar inwoners-aantal gerekend, in de gemeente Grootegast, maar ook in de nieuwe gemeente. Dat betekent dat er $\pm$ 23% van de kiezers in Opende woont.

In de nieuwe gemeente worden 15 raadsleden gekozen. Naar inwoners-aantal zouden er eigenlijk 3 raadsleden uit Opende moeten komen. Maar normaal gesproken komt er maar één uit Opende in de nieuwe raad. Sommige andere kandidaten staan net een plaatsje te laag op de kieslijst.

Hier kunnen we met elkaar wat aan doen, door niet het bovenste hokje van uw partij rood te kleuren, maar één te nemen van een kandidaat uit Opende die lager op de lijst staat. Zo kunnen we proberen om met elkaar iets aan de uitslag te doen. En kunnen we met voorkeursstemmen toch proberen om Opendenaren naar voren te halen, naar een plaats in de nieuwe gemeenteraad. We kunnen toch verwachten dat de raadsleden uit eigen dorp, meer van Opende weten en meer voor ons kunnen doen dan raadsleden van elders. Stem dus allen!

Maar kies voor Opende, en voor eigen vertegenwoordigers.

Een aantal bezorgde inwoners van Opende.

1929
1989

Hout- en Bouwbond CNV afd. Opende 60 jaar

Op 4 mei 1929 werd er in Opende een afdeling van de Nederlandse Christelijke Bouwvakarbeidersbond opgericht. Deze naam werd later veranderd in Hout- en Bouwbond CNV. De eerste oprichters waren P. Dousema en A. Marinus. Er werd gestart met 17 leden. In die jaren was het be-

zoeken van ledenvergaderingen niet zo in trek. Het bestuur bedacht daar iets op. In die jaren konden de werklozen een uitkering van de bond krijgen. Dat gold alleen maar voor de leden. Deze uitkering moesten zij dan op zaterdagmiddag bij de penningmeester gaan halen. Er werd toen be-

sloten om de ledenvergaderingen op zaterdagmiddag te gaan houden en dan tevens op deze vergadering de werklozen uit te betalen. Dan zouden er misschien meer leden op de vergadering komen. Ook werd er afgesproken, dat als iemand niet op de vergadering kwam, dat hij dan een boete zou krijgen van 25 cent.

Voor de oorlog hebben de heren P. Dousema, A. Marinus, W. v. Kammen, D. Top, K. Eilander en Wiebe Hovinga een functie in het dagelijks bestuur gehad. Toen in 1940 de oorlog uitbrak werd de bond opgeheven. Direct na de oorlog werd de bond weer opgericht. Op 23 november 1945 werd onze afdeling Opende weer opgericht. Er werd gestart met 9 leden. Er werd toen een bestuur samengesteld dat bestond uit de vrienden: voorzitter: J.A. Broersma, sekr. T. Horneman en pennm.: G. v.d. Veen.

In de loop der jaren na de oorlog is onze afdeling aardig in ledental gegroeid. Op dit moment telt onze afdeling 93 leden. Op dit moment bestaat het dagelijks bestuur uit de volgende personen: voorzitter: W. Plantenga, sekr. E. Dijkstra, pennm.: G. Doetjes. Na de oorlog hebben onderstaande vrienden zitting gehad in het dagelijks bestuur: Jan Ale Broersma, voorz.; Karst Helder, pennm.; Ties Horneman, sekr.; Willem Perra, pennm.; Oetze Wijma, pennm.; Jacob Dijkstra, voorz.; Wiebe Hovinga, voorz./ pennm.; Hendrik Koop, pennm.; Goitzen Tjoelker, pennm.

Op 4 mei 1989 was het dus 60 jaar geleden dat de afdeling Opende werd opgericht. Dit jubileum gaan wij samen met onze leden vieren op vrijdagavond 3 november a.s. Hier komen wij in de volgende Keuvelaar nog nader op terug. De Hout- en Bouwbond CNV telt over het hele land bijna 40.000 leden en is aangesloten bij de vakcentrale CNV. Onze bond voelt zich medeverantwoordelijk voor de ontwikkeling van deze samenleving. Belangrijk hierbij is echter dat wij ons werk proberen te doen vanuit de bijbelse achtergrond. Deze achtergrond heeft onze bond al de afgelopen jaren de inspiratie gegeven om steeds weer door te gaan. De Hout- en Bouwbond CNV heeft te maken met veel bedrijfstakken en bedrijven. Een vuistregel is als het met bouwen of hout te maken heeft . . . reken er dan maar op dat die mensen bij ons horen. Niet alleen

timmerlieden en metselaars, maar ook schilders, natuursteenwerkers, houtbewerkers, meubelmakers, woningstoffeerdere, orgelbouwers, verkopers, kantoor mensen, uitvoerders en tekenaars, zowel mannen als vrouwen. Als u in één van de bovenstaande bedrijfstakken werkzaam bent en u bent nog geen lid van onze bond, neem dan eens contact op met onze sekretaris, E. Dijkstra, Curringestraat 1, 9864 PK Komhom.

Namens het bestuur,
E. Dijkstra, sekr.

Kampioens-grasbaanraces te Opende

Het vorig jaar door de M.C.O.O. georganiseerde kampioensgrasbaanrace was de M.C.O. 'De Dwerg' zeer goed bevallen; deze organisatie, resortierend onder de grote bond M.O.N., kent geen profrijders, alleen amateurs. Maar ze rijden wel internationale wedstrijden in veel landen van Europa.

Wat de organisatie betreft doet men niet onder voor de K.N.M.V. en wat de grasbaansectie betreft zelfs veel beter; maar liefst 17 wedstrijden waren er voor de grote dag in Opende afgewerkt. Op de voorjaarsvergadering van 'De Dwerg' was al besloten dat 'Opende' de laatste en alles beslissende wedstrijd zou krijgen, wel wetende dat de organisatie daar altijd perfect is en men na afloop altijd gastvrij wordt onthaald bij club-café Jan Bos.

Dat het in Opende altijd op rolletjes verloopt is dan ook geen wonder, als men weet dat veel oud-coureurs zitting hebben in het bestuur. Kees van der Veer met zoon Dirk als oud-rijder, Miente Stienstra, de vader van de onfortuinlijke Oeds uit de 80 cc., die in juni tijdens de races in Nieuw Roden een been brak; Dikkie Roffel, de vader van de nieuwe kampioen in diezelfde 80 cc., Johannes van der Heide, de ons allen bekende autosloper, behalve van motoren, en nog enkele vrijwilligers. Zij allen hebben er weer voor gezorgd dat het een mooie motorsportdag is geweest. Ondanks de voetbalderby in Opende was er dan ook redelijk veel publiek, veel familieleden van regiorijders waren ook aanwezig.

De minirijders in de automaten 50 cc. met in de hoofdrollen Jappie van der Heide,

TIMMER- EN AANNEMINGSBEDRIJF

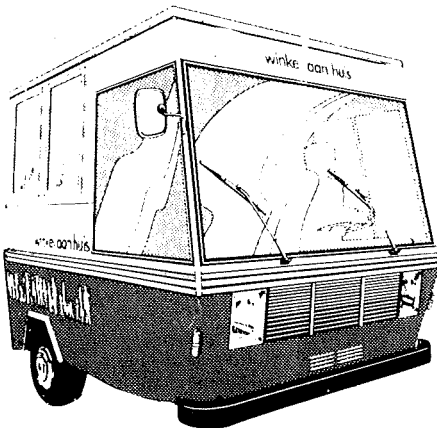

BEKKEMA

Voor nieuw- en verbouw
Nieuwe kozijnen
Klusjes e.d.
Dakreparaties met 5 jaar garantie
Levering materialen
Inbraakpreventie

*Voor de grote
of de kleine klus
Bekkema dus*

Provincialeweg 15
9865 AA Opende
Tel. 05946 - 59293

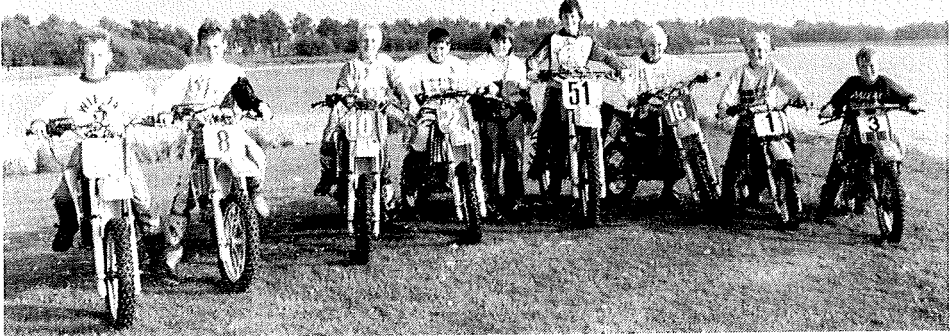
H.KOOP:
**uw thuiswinkel
voor**

***
melk en melkprodukten
dagelijkse levensmiddelen
verse groenten en fruit
vers brood en banket**

kwaliteit in uw straatje

*
*
*
*

service van deur tot deur ...

De leden van Motorclub Opende e.o. V.I.n.r. Rinze Luimstra (9), Johannes Drost (8), Jan Boersma (10), Raymond Roffel (2), staand Oeds Stienstra, Johnnie v.d. Heide (51), Lauwy Boersma (16), Fokke v.d. Veen (1) en Jappie v.d. Heide (3).

Opende en Fokke van der Veen, Harkema openden de openingsrace. Jappie kon nog kampioen worden, maar dan moest Fokke fouten maken en dat deed hij niet, zodat er na drie spannende manches Fokke van der Veen uit Harkema met de prijs naar huis ging, maar zilver is natuurlijk ook een prachtige prijs. Men is er bij sloperij Van der Heide dan ook erg blij mee.

In de klasse 80 cc. 10-11 jarigen liet Raymond Roffel uit Surhuisterveen zien, dat hij niet voor niets vorig jaar tweede werd achter Oeds Stienstra. Hij had dan nu ook alle recht op de titel. Drie van de eerste vier plaatsen gingen naar Surhuisterveen, wat nu dan ook het motorsportdorp van Acht-karspelen is.

In de 125 cc had Johnnie van der Heide voor deze dag in Opende snode plannen in gedachten, maar helaas pakte dat voor Johnnie in de eerste manche al direkt verkeerd uit. Hij kwam op een 5e plaats liggend ten val en dan is een goed resultaat verkeken; een zevende plaats was na afloop zijn deel en dat was ook zijn seizoenresultaat, al met al toch niet slecht.

Eén der mooiste en spannendste ritten was die tussen de beste vier van de 10-11 jarigen en 12-14 jarigen uit de 80 cc. Dat Raymond Roffel ook deze rit zou winnen veraste velen. Hij mocht de grootste van de drie door café-rest. Hollema beschikbaar gestelde bekertjes mee naar huis nemen; de tweede was voor Jacky Feiken uit Winschoten en de derde voor Gerke Hummel uit Hoogkerk.

Maar liefst 30 coureurs van de N.G.R.V.

hadden deze dag een dagstartbewijs, waarvan zeer velen uit deze regio, waaronder enkele zeer bekenden: Rits van der Velde, Ritske Pol, Tjeerd Bron, Yvonne Oldenburger en Arie van Til. De N.G.R.V. is de grasbaanvereniging van de K.N.M.V., maar die hadden dit seizoen maar 8 wedstrijden, dus deze heren en dame hadden er extra zin in; er werd dan ook spektakel geboden van de bovenste plank aan de Kolonieweg.

Deze dagstarters reden hun eigen manches. De grote finale in de 125 cc. was voor Ritske van der Velde uit Grootegast, de kleine finale 125 cc. voor Ritske Pol, de 250 cc. was duidelijk voor Tjeerd Bron, één van de leden en baanpreparateur van M.C.O.O., die Yvonne Oldenburger naar de tweede plaats verwees.

Arie van Til was met een derde plaats in de 500 cc. zeer content.

Al deze ridders kregen bovendien nog een herinnering van het grasbaanseizoen van M.O. „De Dwerf’ mee naar huis.

De uitslagen en kransdragers van de Nederlandse kampioenschappen waren als volgt:

Automaten 50 cc:

1. Fokko van der Veen, Harkema	146 pnt.
2. Jappie van der Heide, Opende	140 pnt.
3. Koene Houkes, De Wilp	118 pnt.

Geschakeld:

1. Mark de Jong, Vierhuizen	150 pnt.

80 cc. 10-11 jarigen:

1. Raymond Roffel, Surhuisterveen	150 pnt.
2. Ren Zwart, Oostwold	125 pnt.
3. Jan Boersma, Surhuisterveen	125 pnt.
4. Rinze Luimstra, Surhuisterveen	111 pnt.

80 cc. hoog:

1. Chris v. Homert, Baarn	134 pnt.
2. Wim Kruit, Engelbert	128 pnt.
3. Bart Uil, Nieuwolda	125 pnt.

Miniklasse 80 cc.:

1. Jacky Feiken, Winschoten	143 pnt.
2. Gerke Hummel, Hoogkerk	130 pnt.
3. Erik Huisman, De Groeve	120 pnt.

125 cc. senioren:

1. Steward Hoogerhuis, St. Anna Par.	279 pnt.
2. Bennie Korvemaker, O.Pekela	256 pnt.
3. Michel Krans, Zuidbroek	249 pnt.

125 cc. junioren:

1. Alex Sloom, Zoutkamp	279 pnt.
2. Rein Lodder, Dokkum	267 pnt.
3. Wim Kruit, Engelbert	246 pnt.

250 cc.:

1. Jan H. de Jonge, Anloo	276 pnt.
2. Mans Engel, Westeremden	251 pnt.
3. Steward Hoogerhuis, St. Anna Par.	243 pnt.

500 cc.:

1. Arie Guikema, Scharmer	139 pnt.
2. Willem Runhaar, Bussum	121 pnt.
3. Jack Zeef, Appingedam	111 pnt.

Buurtvereniging Opende-Oost

Op 30 september j.l. gingen we met de buurtvereniging naar Appelscha om het miniatuurpark te bezichtigen. Het weer was matig, maar toch vond iedereen het de moeite waard. Na een kopje koffie gingen we naar Veenhuizen om het museum aldaar te bezien. Tijdens een rondleiding werd ons verteld hoe het begin was geweest van Veenhuizen, opgericht als kolonie voor bedelaars.

Al met al een mooie middag, en we willen graag het actieve bestuur bedanken voor dit initiatief. Een van de deelnemers

Gezondheidsenquête basisgezondheidsdienst west en noord Groningen

De Basisgezondheidsdienst (BaGD) West en Noord Groningen organiseert in november een gezondheidsenquête onder de bevolking van west en noord Groningen. Deze enquête wordt georganiseerd omdat de BaGD onder andere tot taak heeft inzicht te krijgen in de gezondheidstoestand van de bevolking van haar regio. De BaGD is een dienst die werkt voor de nu nog 30 gemeenten in de regio west en noord Groningen.

Waarom een gezondheidsenquête?

Om er voor te zorgen dat de zorg voor de gezondheid goed is georganiseerd is het belangrijk te weten wat de werkelijke problematiek op het terrein van de gezondheid is. Zo wil de BaGD graag weten welke gezondheidsrisico's onze bevolking loopt. Door vragen te stellen over ziekte, leefstijl, kennis en houding ten aanzien van een aantal gezondheidsonderwerpen is het mogelijk een beter beeld te krijgen van relevante zaken in onze regio. Zowel bij het plannen van voorlichting als in de adviseerende sfeer binnen de preventieve gezond-

heidszorg spelen deze gegevens een belangrijke rol.

Wie ontvangt een gezondheidsenquête

In totaal ontvangen 1500 mensen boven de 18 jaar, wonend in de regio west en noord Groningen, een schriftelijke vragenlijst en een begeleidende brief.

Het is de bedoeling dat deze lijst **anoniem** wordt ingevuld door de geadresseerde, waarna de enquête geretourneerd wordt aan de BaGD. Hiervoor wordt een antwoorderveloppe bijgesloten. De namen en adressen worden verkregen via de afdelingen Bevolking van de gemeenten. De gegevens worden **volstrekt vertrouwelijk** behandeld. Alle formulieren krijgen om administratieve redenen een nummer. Zodra de ingevulde vragenlijst bij de BaGD binnenkomt, wordt dit nummer verwijderd, door artsen van de BaGD die gehouden zijn aan hun beroepsgeheim. Zo is geen koppeling mogelijk tussen naam en adres van de persoon die de lijst heeft ingevuld en de enquête zelf.

Zodra de resultaten bekend zijn, zal daar zeker bekendheid aan worden gegeven. U zult daarover bericht ontvangen.

Scholen

Floralia '89

De „Floralia '89”, gehouden in de O.B.S. „Het Kompas' in Opende op 22 september j.l. is weer een succes geworden. Ondanks de hitte in en om het schoolgebouw kwam er weer veel publiek.

Er werd niet alleen gekeken naar de pracht van bloemen en planten, maar iedereen deed mee aan de keur van activiteiten: sjoulen, roosjes-boom, blikgooien, touwtjtrekken, enz. Het rad van avontuur zorgde voor veel lawaai, maar ook voor een goede opbrengst.

De vrouwenverenigingen „Het Zuid' en „Het Oost' gaven acte de présence en zorgden voor een geweldige geldelijke bijdrage. Heel hartelijk dank, fijn dat u weer meedeed.

„Uit Vriendschap' had het niet gemakkelijk die avond. Het kostte menige zweetdruppel, maar ze bliezen hun melodiën met veel succes. Gelukkig werden ze gelaafd door

de dames uit het „Eëndags Restaurant', onder de deskundige leiding van mevr. Mellema.

Alle voorbereidingen werden vakkundig uitgevoerd door de dames van de floralia-commissie. Ouderraad en veel vrijwilligers zorgden ervoor dat het 's avonds draaide. Groep 7 en 8 stonden garant voor de vlotte verkoop van alle 1500 loten.

Aan het eind van de avond werden de verschillende prijzen uitgereikt. De pop kreeg de naam „Akke". Dat werd niet geraden en ze werd daarom bij opbod verkocht.

Bij de trekking van de verloting kwamen de volgende hoofdprijs-winnaars tevorschijn:

1e prijs: pannenset	nr. 2293
H. Mud	
2e prijs: trimmer	nr. 1837
M. Frankes	
3e prijs: levensmiddelenmand	nr. 2097
J. Boetje	

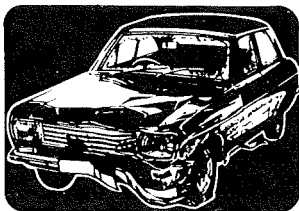
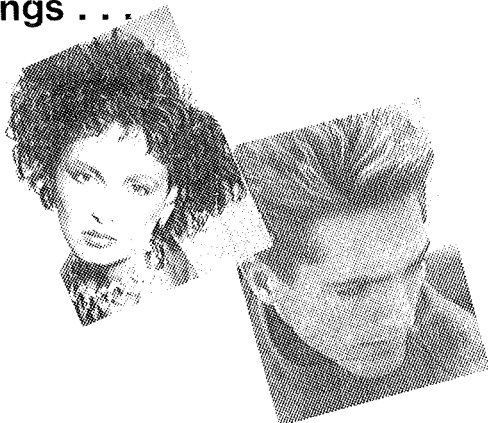
De voorzitter van de ouderraad, de heer G. Wassenaar, bedankte het publiek voor hun medewerking en alle helpers voor hun inzet.

Bent u ook blij met een kapsalon in Opende?

Kom dan ook eens langs . . .

Kapsalon
„ADRY”

Provincialeweg 64, Opende,
telefoon 05946 - 58222

verkoop
gebruikte
auto-onderdelen

inkoop en verkoop
schade-auto's

autosloperij

joh.v.d.heide

Leidijkreed 2. 9865VS Opende
tel. 05946-59724

Bekkema Rijwielverhuur (bij Strandheem)

Te koop:

gebruikte Kinderfietsen
Herenfietsen
Damesfietsen
Racefietsen
Crossfietsen

Tel. 05946 - 59438

ZONNEBLOEMEN:

1. Foekje de Haan ..... 5 m. 25 cm.
2. Linda Wassenaar ..... 4 m. 40 cm.
3. Jacob Zuur ..... 4 m. 28 cm.

Groep 1: GERANIUM:

1. Ate-Klaas Bijlsma

Groep 2: GERANIUM:

1. Anne Vlastuin
2. Akkelien Kompaan
3. Arnold Bethlehem

Groep 3: GERANIUM:

1. Anno Elzinga
2. Aafke Steensma
3. Annamarie van der Meulen

Groep 4: BEGONIA:

1. Harold Mulder
2. Robert Gjaltema
3. Ewoud Top

Groep 5: DEENSE BLADBEGONIA:

1. Hillian Boonstra
2. Ronald Bethlehem
3. Froukje Boetje

Groep 6: FUCHSIA:

1. Anke Babois
2. Hillie Steensma
3. Eva Dijkstra

Groep 7: HEDERA:

1. Gosse Meijer
2. Bianca Bethlehem
3. Annemarie Boonstra

Groep 8: SPATIPHILUM:

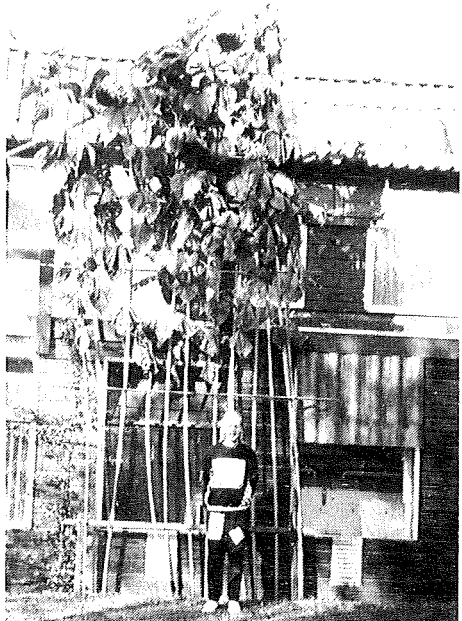
1. Hero Boetje
2. Anneke Jager
3. Marijke Losekoot

Ex-groep 8: CHLOROPHELUM:

1. Peter Spa
2. Bernard Boonstra
3. Daniël van der Meulen

Extra: ouders:

1. Dhr. Gall (geranium)
  2. dhr. Gall (spatiphilum)
  3. mevr. J. Babois (spatiphilum)
- Eerv. vermelding: mevr. J. Babois (hedera)

Buitenwacht:

1. mevr. J. Mellema (hanggeranium)
  2. mevr. J. Kompaan (Deense bladbegonia)
  3. mevr. B. v.d. Hoek (chlorophelum)
- Eerv. vermelding: mevr. B. v.d. Hoek (spatiphilum)

Bloemstukjes:

1. mevr. F. de Bruin
  2. mevr. H. van Dellen
  3. mevr. A. Booij
- Eerv. vermelding: mevr. K. Pama

Vrije inzending:

1. mevr. Van Beelen (fuchsia)
  2. mevr. H. van Dellen (bromelia)
  3. mevr. Windstra (sierbrandnetel)
- Eerv. vermelding: mevr. P. Snip (sierbrandnetel)

CPB Opende

De zomervakantie is voorbij en het verenigingsleven komt weer op gang. De leden van de CPB, afd. Opende kwamen op 26 september 1989 in gebouw Eben-Haëzer voor de eerste keer bijeen. De presidente mevr. v.d. Tuin-Kuipers opende deze avond door een ieder welkom te heten, in het bijzonder 3 gasten, en de spreekster van deze avond, mevr. Betsy Dieleman. Na gebed en lezen van Samuel 17 vers 23-34 volgde een meditatie uit het augustus-nummer van "Ons Plattelands Leven".

Hierna werd gezongen lied 473 vers 1, 2, 8 en 9, waarna de notulen werden gelezen.

Na de mededelingen en het behandelen van de ingekomen stukken, wordt staande het bondslied gezongen, hierna volgde een koffie-pauze. Na de pauze is het woord aan mevr. Betsy Dieleman met het onderwerp "Met elkaar op weg onder de paraplu van de CPB". Betsy Dieleman vertelt ons het één en ander over het werk van de CPB, o.a. hoe werkt het bestuur, en waar zet de CPB zich allemaal voor in. Aan de hand van een paraplu waaraan alle onderwerpen worden gehangen, blijkt dat de CPB zich inzet voor o.a. ontwikkelingswerk, de vrouw in de Nederlandse wetgeving, zorgzame samenleving enz.

Maar dit niet alleen, ook worden er politieke scholingscursussen georganiseerd, en heeft men het literatuurproject "Rondom het boek". Dat de CPB veel werk verricht blijkt wel, want de paraplu wordt vol gehangen met allerlei onderwerpen.

Na de tweede pauze werden de dames in groepen verdeeld, en kregen zij 3 vragen voorgelegd, o.a. waarom bent u lid van de CPB, en moet volgens u de CPB inspelen op de maatschappelijke ontwikkeling, en wat verwacht u van de CPB. Nadat de vragen waren behandeld, bedankt de presidente mevr. Betsy Dieleman voor de mooie uitleg van het werk van de CPB, en overhandigt haar een bos bloemen. Na het zingen van lied 387 vers 1, 4 en 7 wenst de presidente een ieder wel thuis.

Programma CPB

31 oktober 1989:

CREATIEVE AVOND: deze avond wordt verzorgd door de dames Lutter en Oostenbrug. Plaats: Pro deo. Aanvang: 19.45 uur.

28 november 1989:

Gecombineerde vergadering met de CPB afd. Kornhorn en de CBTB afd. Kornhorn-Opende. Sprekers: de heer en mevr. Janac. Onderwerp: Sri Lanka. Plaats: Eben Haëzer. Aanvang: 19.45 uur.

19 december 1989:

KERSTVIERING: Gezamenlijk met de verschillende vrouwenverenigingen uit Kornhorn en Opende. Plaats: Hornhuus, Kornhorn. Aanvang: 19.45 uur.

30 januari 1990:

Deze avond wordt verzorgd door slager Helmus uit Kornhorn. Plaats: Pro Deo. Aanvang: 19.45 uur.

13 februari 1990:

KEGELEN: Van 20.00 tot 22.00 uur in "De Dikke Draai" te Surhuisterveen.

27 februari 1990:

Spreker: ds. Trommel uit Kornhorn. Onderwerp: Oude paden in de nieuwe tijd. (The New Age). Plaats: Eben Haëzer. Aanvang: 19.45 uur.

27 maart 1990:

Spreker: dhr. G.J.W. Scholten, manueel therap./fysiother. Plaats: Pro Deo. Aanvang: 19.45 uur.

24 april 1990:

FEESTELIJKE JAARVERGADERING: Wij vieren het 10-jarig bestaan van onze afdeling. Ook vindt er deze avond een bestuurswisseling plaats. Plaats: Eben Haëzer. Aanvang: 19.45 uur.

Bestuursleden:

Mevr. L. van der Tuin-Kuipers, pres., tel. 59819; Mevr. W. Brandsma-Bolt, secr., tel. 59774; Mevr. B. Meekma-Visser, penningm., tel. 05944-2035; Mevr. R. Venema-Kloosterman, 2e secr., tel. 59205; Mevr. S. Boersma, tel. 59876.

Stel, het is je eigen vel!

Ook dit jaar kunnen tienduizenden Nederlanders uit ervaring spreken wat het betekent om brandwonden op te lopen. Zij kunnen zich er inderdaad veel bij voorstellen: pijn en paniek en voor ruim 16.000 mensen bezoek aan polikliniek of opname in een ziekenhuis.

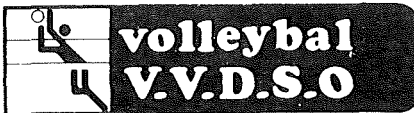
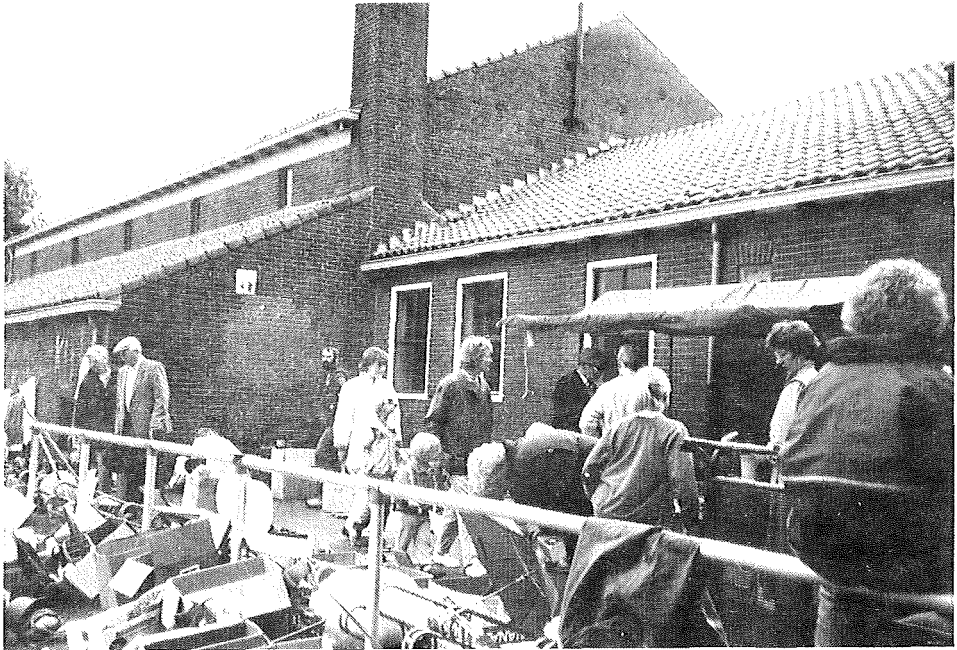
De Nederlandse Brandwonden Stichting probeert deze ongevallen te voorkomen of tenminste het aantal ervan te verminderen. Daarnaast propageert de Nederlandse Brandwonden Stichting, als het dan toch gebeurt, de juiste eerste hulp: 'Eerst water, de rest komt later'. Dat voorkomt in ieder geval erger! Voor dit werk ontvangt de Nederlandse Brandwonden Stichting geen subsidie. Daarom is uw bijdrage nodig!

Steun de kollekte van de Nederlandse Brandwonden Stichting in de week van 31 oktober t/m 4 november. Uw bijdrage is ook welkom op girorekening 20 21 22 of bankrekening 70 70 70 643.

Ijsbaanvereniging "De Kaatspoel"

De jaarlijkse ledenvergadering is vastgesteld op 24 november 1989 's avonds om 20.00 uur in het Creshonk te Opende. Voor deze datum komen ze nog even bij u langs om de leden en donateurskaarten te bezorgen. Bent u nog geen lid dan kunt u dit worden door even te bellen naar Bram Snip, tel. 58323 of naar Anko Wobbes, tel. 58284.

H. Bekkema.

Zaterdag 16 september j.l. organiseerde de volleybalvereniging "de Smash" te Opende een rommelmarkt. Het gebeuren begon 's morgens om 9 uur, hoewel de leden van de

volleybalvereniging er natuurlijk al veel eerder waren om de spullen uit te stallen. In het begin liep de rommelmarkt gesmeerd, er werd goed verkocht. Ook hadden we een rad van avontuur en voor de jeugd balgooien en een gabbelton.

Natuurlijk kon je een vers bakje koffie, frisdrank en lekkere hapjes kopen bij de

Voor al uw
tegels, sierpleisters en sanitair

naar

GROOTHANDEL & TEGELZETBEDRIJF
L. VAN DEKKEN

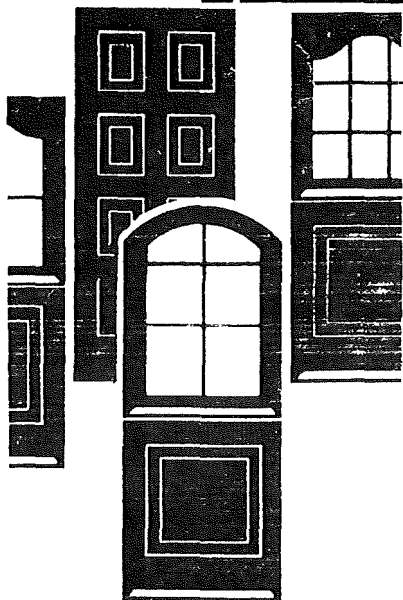
Munnikestraat 4, Surhuisterveen, tel. 05124 - 2703

Verder specialisatie in:
MARMER, KEUKENS, VOOR- en INZETHAARDEN
en HARD NATUURSTEEN!

GEBR. KOOP

TIMMERBEDRIJF

Prov.weg 95 • OPENDE
Tel. 05946-59980, b.g.g. 58352

*Wij houden ons
aanbevolen voor
elke klus in en
rondom het huis.*

Tevens maken wij voor u kozijnen, deuren, trappen,
etc., in elke maat of model, tegen zeer scherpe
prijzen.

snackkraam. 's Middags echter viel de opkomst van kopers erg tegen hoewel het prachtig weer was. Aan het eind van de middag was de trekking van onze loterij die werd verricht door onze plaatselijke politie-

agent Ronald Grovenstein. Een echt groot succes was de rommelmarkt toch niet, ondanks de grote inzet en het vele werk door sommige van onze leden. De opbrengst was f 585,05.

Gymnastiekvereniging DAVO Opende

Hebben ze gesmaakt? We willen graag iedereen bedanken die meegeholpen hebben de tompoucenactie tot een groot succes te maken. Bakker Ykema en medewerkers, verkopers, kopers en eters, allemaal bedankt! Dankzij uw medewerking kunnen we onze kas versterken met het mooie bedrag van f 1311,50.

Inmiddels zijn we druk bezig met de voorbereidingen voor de uitvoering die, zo u weet, gehouden zal worden op donderdag 23 november a.s., 's avonds om 19.15 uur in het gymlokaal te Opende. Er staan deze keer naast de turnoefeningen een flink aantal ritmische oefeningen op het programma. U bent van harte uitgenodigd voor deze avond! De toegang is vrij. Er wordt een verloting gehouden en er is koffie en frisdrank te verkrijgen. Graag tot ziens op donderdag 23 november a.s! Het bestuur.

Topweer (6)

Eerst enige verbeteringen:

XIII - 5-19 (1e kolom) Naar gelang, lees: Naar gelang van

XIII - 7-18 (2e kolom) was de uithof: was het uithof; ook in strekken, lees: ook in stukken

XIII - 8-31 (2e kolom) spreek uit Luitjens, lees: spreek uit Luutjens

- 32 (1e kolom) den klackeslag, lees: den klokkeslach

XIII - 9-15 (2e kolom) op 31 maart 1579, lees: op 31 maart 1580

- 15 (2e kolom) Karel V, in 1500 te Geul geboren, lees: Karel V, in 1500 te Gent geboren

- 17 (2e kolom) - 18 (2e kolom) en de, lees: ende (Dit is de oude vorm van en, dus één woord).

Zoals dus uit het belastingregister van 1540 (het Grastallenregister) blijkt, was Opende niet het enige arme dorp in deze

**Kamperen in rust en ruimte,
aan 15 ha. surfwater.**

**Op de groene grens van
Groningen, Friesland en Drente.**

**Overdekt
verwarmd zwembad!**

Gezellige kantine voor uw
droppings, feesten en
partijen!

**Parkweg 2 • 9865 VP Opende
Tel. 05946 - 59555**

uw warme
bakker

J. A. IJKEWA

**Provincialeweg 71
9865AC Opende
tel. 05946 - 59180**

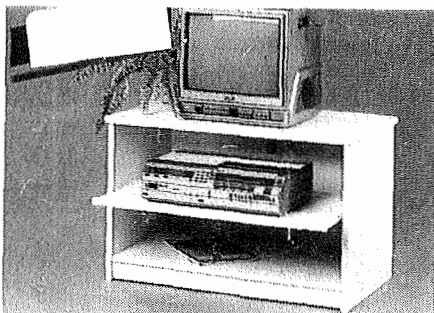
heeft voor u

- 1e week: Slagroomcake ... v. 4,50 v. 3,75
- 2e week: Sneeuwster .....v. 6,95 v. 4,95
- 3e week: Kwarktaart .....v. 6,95 v. 4,95
- 4e week: Tompoezen .....v. 5,00 v. 2,98

NOVEMBER-AANBIEDINGEN!

Aanbouw, wit, 1698,- nu 1398,-

2+3 zits, bewerkte stof, blauw-grijs 1995,-

**Salontafels, wit
nu 269,-**

**4 eetkamerstoelen + tafel
wit, samen 598,-**

IJTSMA's MEUBELHANDEL

Provincialeweg 56-58, Opende, telefoon 05946 - 59218

Vrijdags koopavond • Maandags gesloten

Komplete woninginrichting.
± 2000 m² showruimte.

streken. Lucaswolde was nog armer. Het blijkt ook dat men uit belastingregisters gegevens over de geschiedenis kan halen. Na het Grastallenregister zijn er nog twee lijsten gemaakt, n.l. die van 1630 en 1721. Daarin komt niets over Topweer voor.

In de 16e eeuw brak de oorlog uit, die wij de Tachtigjarige Oorlog noemen. Als begin ervan wordt gerekend de slag bij Heiligerlee, 1568 (op 23 mei). Zoals ik in Topweer (5) (XIII-9-15) al zei werd door de Staten van Friesland op 30 maart 1580 de uitoefening van de roomse godsdienst verboden. Toen ook naasten zij de kloostergoederen. Ongeveer een maand tevoren hadden de monniken van het Gerkesklooster de wijk genomen naar hun huis aan het schoolholm te Groningen (Dit is nu nog een straatnaam in Stad). Het gezelschap bestond uit 15 monniken met de abt aan het hoofd en twee lekebroeders. Zij namen de kloostergewaden en verscheidene kostbare voorwerpen in een grote kist mee. Die kleren werden later verdeeld.

Groningen bleef nog 13 jaar rooms. In die tijd trachtten de monniken natuurlijk nog zoveel mogelijk van hun inkomsten te redderen. Of dit wat Topweer betreft, gelukt is, weten wij niet omdat daar geen stukken over bestaan. In Friesland droegen de Gedeputeerde Staten op 1 april 1580 twee heren op de levende have en de meubelen van het Gerkesklooster te verkopen. Zij moesten de gebouwen en het corpusland (zie Topweer 3) in percelen verdelen en verhuren. Van de gebouwen werd een klein deel voor afbraak verkocht. De rest ervan werd met de grond in 3 percelen verdeeld en verhuurd (19, 20 en 23 april). Een oude provenier kreeg een vergoeding. Voor en tijdens de verkopen werd het klooster door zeven mannen bewaakt. In 1594 werd de stad Groningen door Prins Maurits en Willem Lodewijk ingenomen. Er werd niet gesproken over "verovering", maar over het "terugbrengen" van de Stad tot de Unie van Utrecht, het verbond van gewesten en steden, dat zich tegen de Spaanse heerschappij verzette. De overeenkomst met de Stad heette dan ook Tractaat van Reductie, 23 juli 1594. Reductie van het latijnse werkwoord reducere = terugvoeren. In dit tractaat verenigden de Staten-Generaal ook de Stad en de Ommelanden (Hunsego, Fivelgo

en de drie landen van het Westerkwartier: Humsterland, Langewold en Vredewold) tot één soevereine staat: Stad en Lande. Friesland en Groningen hadden een geschil over de eigendommen van friese kloosters, die in Groningerland lagen. Met hulp van de Staten-Generaal werd dit geschil beslecht. Alle kloosterland, dat lag buiten het gewest waarin het klooster stond, kwam in eigendom van dat gewest. Dus Topweer kwam aan Friesland. Als grondbezit. Het bleef een deel van Stad en Lande. De Staten van Friesland konden nu ook uitvoering geven aan wat al bij het in beslagname van de kloosters besloten was, n.l. de kloosterlingen voor de rest van hun leven een uitkering uit de opbrengst van de kloostergoederen te geven. Deze toezegging werd hun gedaan op 22 oktober 1594. De gewezen kloosterlingen moesten wel beloven dat zij uiterlijk niet meer hun geloof zouden uitdragen. De rekeningen van deze uitkeringen zijn bewaard gebleven. Daaruit blijkt dat deze mensen inderdaad tot hun dood deze uitkering hebben ontvangen.

In april 1594 werd het grootste deel van de gebouwen van het Gerkesklooster afgebroken. Over bleef het brouwhuis (= bierbrouwerij), nu de Ned. Hervormde kerk van het dorp Gerkesklooster. De Staten van Friesland inden nu ook jaarlijks het zijlschot (belasting voor de sluis in de Lauwers) dat dorpen in het Westerkwartier vroeger aan het klooster hadden betaald (zie Topweer 5).

De langdurige oorlog verslond veel geld. Dat moest door de verbonden gewesten voor een groot deel aan de Staten-Generaal opgebracht worden. Zo kwamen Friesland en Groningen ertoe kloostergoederen te verkopen om aan geld te komen. Ze begonnen met het verkopen van kleine losse percelen en percelen, die in het "buitenland" (buiten de provinciegrenzen) lagen.

In 1649 verkochten de Gedeputeerde Staten van Friesland Topweer (in het bericht van de verkoop "Topsweer" genoemd) aan Pytter (Pieter) van Nijs, raad ordinaris in den Hove van Friesland = raadsheer en zijn zwager dr. Simon Simonides (= Simons-zoon), burgemeester van Leeuwarden. Gedeputeerde Staten van Friesland verkochten

Aan- en verkoop onroerend goed

Hypotheken Postbank C.V.B.,
Bouwfonds Ned. Gemeenten
(gunstige voorwaarden)

Persoonlijke leningen
(konkurrerend)

Bankzaken
(eventueel service aan huis)

Alle verzekeringen

W. VAN DER MEULEN

Drachtsterweg 43, Opende
Telefoon 05946 - 59564

(ook een middenstander uit eigen dorp!)

Voor al uw:

**RAMEN
DEUREN
KOZIJNEN**

naar:

**Timmerbedrijf
M. v.d. Hoek**

Tevens ruime keuze in
WAND- en VLOERTEGELS en
SIERPLEISTERS.

Scheiding 5, tel. 59849

**De gasrekening
drastisch omlaag?**

Wij bieden u een totaal

**HR-KETEL
PROGRAMMA**

INSTALLATIEBEDRIJF

REMON

Kolonieweg 17, Opende (Gr.)
Telefoon 05946 - 58317

**Voor al uw
vervoer**

Speciaal

**KIPPERTRANSPORT
AFZETCONTAINERS**

J. Bronsema

Internat. transport

Provincialeweg 36 - OPENDE
Tel. 05946 - 58277

hun ook de "Schoole" (zie Topweer 2) te Surhuisterveen. Dat behoorde toen nog tot het karspel Surhuizum. Surhuisterveen = het veen van Surhuizum. Bij die Schole hoorden dalgrond = de grond nadat het veen er af gegraven was en daarna bedekt was met de bovenste laag, die opzij gezet was, landerijen = de percelen, die als akker of weide gebruikt werden, hiemsteden = percelen met een huis erop en huisteden = percelen, waarop een huis gebouwd kon worden. Op Topweer zal er na 1580 niet veel veranderd zijn. De beide heren hadden het natuurlijk gekocht om er meer inkomsten uit te halen. Dat zou het best lukken als zij op grotere schaal doorgingen met het vervenen en het verkopen van de turf. Voor het vervoer van de turf groef men vaarten, wijken (uitspraak hier: wieken) genoemd. Doordat er aan weerszijden van de Lauwers, de grens tussen Friesland en Stad en Lande turf gegraven werd, ontstonden er grensgeschillen. In het Rijksarchief te Groningen zijn drie kaartjes, van 1711, 1718 en 1720, die daar betrekking op hebben. Dat grensgeschil komt nog ter sprake. Voor het gemak noem ik de kaartjes: K 1711, K 1718 en K 1720. Op K 1711 is in het "Suyrhuyster Veen" een wijkje getekend dat van de grens dit veen ingaat en bij een "Verlaat" (= schutsluis) uitkomt in een wijk, die het bovengenoemde veen verder ingaat. Er is maar een klein stuk van getekend. De twee wijken staan haaks op elkaar. Op K 1718 vinden wij dit wijkje weer, nu ten oosten van de Lauwers, dus op Topweer. Bij de Lauwers gaat het nog een eindje verder. Maar aan de wetskant ligt ook de wijk, waarvan op K 1711 maar een klein stuk is getekend. Die gaat ook het Surhuyster Veen in". Deze wijk heeft nu ook een naam: Surhuyster-Veenster wijkje. Tussen het wijkje op Topweer (op K 1718 staat er bij: "wijck" en dit nog eens bij het verlengde) en de Lauwers, dus nog steeds op Topweer staat: vergraven veen. Door vergelijking met andere oude kaarten en met kaarten van deze tijd, heb ik gevonden, waar dit wijkje gelegen heeft, heeft, want het is er nu niet meer. Het was er al niet meer toen de eerste kadastrale kaarten getekend waren, ± 1830. Maar er stond wel een perceelsscheiding op, die de zelfde richting had als het wijkje. Dit bleek 167,5 m lang geweest te zijn. Op een

latere kadastrale kaart bleek het zuidelijke deel van de perceelsscheiding verdwenen te zijn. Er schijnt geen heugenis aan dit wijkje meer te zijn. Het is zeer goed mogelijk dat de beide kopers van Topweer (1649) dit wijkje hebben laten graven. Op de kaart van Bernardus Schotanus à Sterringa (geb. omstreeks 1639 te Franeker, overleden 1704 te Leeuwarden), uitgebreid en verbeterd door François Halma (1653-1722) in 1718 komt de Nijswijk voor. Uit deze naam blijkt dat de familie Van Nijs ook belangen in het Surhuister Veen had. De Nijswijk vindt men op de huidige topografische kaart niet terug. Maar uit andere kaarten bleek mij dat het wijkje op Topweer er wel niet mee verbonden was, maar toch in het verlengde ervan lag. Dat er een scheepvaartverbinding was met Friesland blijkt heel duidelijk uit een koopakte van 6 mei 1754. Jhr. Edzard Hobbe van Burmania en zijn vrouw Johanna Wilhelmina baronesse thoe Schratenbach verkochten toen de Drachtster Vaart aan Douwe Aukes en zijn vrouw Systske Wygers. Een der voorwaarden was dat van de venen van Topwert (een verschijving van "Topweer") geen tol betaald behoefde te worden.

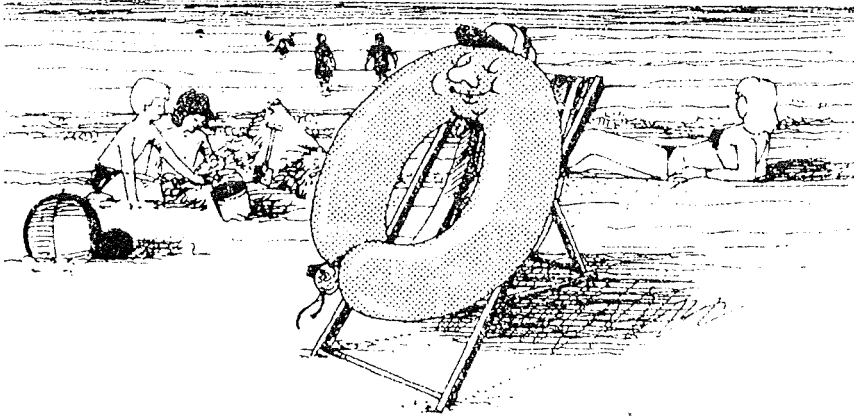
Waar lag nu dat wijkje?

De weg de Scheiding gaat nu van de Provinciale Weg naar het zuiden. Het eerste gedeelte loopt niet langs het grensriviertje de Lauwers of juist gezegd, langs dat wat er van over gebleven is. Even voor grenspaal 11 komt de weg aan de Lauwers en loopt er verder tot grenspaal 13 langs. Langs dat eerste deel staan vier woningen, die dus onder Opendede horen. Het wijkje lag in de zuidelijke punt van dit gedeelte, tussen waar nu het huis Scheiding 6 staat en de Lauwers. Uit K 1711 blijkt dat ten oosten en noordoosten van dit vergraven veen heide was, want er is op aangetekend dat Friezen er plaggen staken.

Voor 1900 werden er verderop langs de Lauwers huusjes gebouwd. Er ontstond een pad, vlak langs de Lauwers. Maar even ten noorden van grenspaal 11 ging men van de Lauwers af. Er lag daar een grote poel en verderop waren er vermoedelijk stukken heide ontgonnen.

(WORDT VERVOLGD)

Wie denkt er nú al aan rookworst

Natuur(lijk) wij . . .

Slagerij HELMUS

Kornhorn • Telefoon 05946 - 59917

herenmodes en maatkledingbedrijf

ERINGA

Provincialeweg 196. 9865TB Opende
tel. 05946 - 59090

Wij verhuren 17, 18 en 19 eeuwse kleding
voor optochten, bruiloften

Bruid en bruidegom

Sint en Piet, Kerstman, enz.

Na 16.00 uur op afspraak.

Molenweg 2
NIEBERT
Tel. 05945 - 49104

*Gaat u wel eens uit dineren?
Ga het eens in Niebert proberen.*

Ook voor grote groepen.

*Tevens zaalruimte voor bruiloften en
partijen tot 350 personen.*

Café Restaurant
„In de klaver”

J. v.d. Velde en Zonen

Uw fijnste vakantie boekt u morgen bij de Rabobank

De wintersport/
winterzon
vakantie-eisgidsen
liggen voor u klaar op
ons kantoor te Opende,
tel. 05946 - 59250

Rabobank

Meer bank voor je geld

Brandverzekering? Vergelijk de premie die u nu betaalt met die van ons!

Woonhuis 150.000,-

Premie uitgebreide gevaren-
verzekering **82,50**

Inboedel 50.000,-

Premie uitgebreide gevaren-
verzekering **62,50**

* 1e klas risico.

**Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij
"Grootegast" w.a.**

p/a Rabobank
Hoofdstraat 102, Grootegast
Tel. 05946-12220

Met elkaar. Voor elkaar

Als Onderlinge aangesloten bij de Novo.